

رهیافتی به معماری بومی در مناطق گرم و مرطوب: نمونه موردی شهرستان بوشهر

محمد ایرانمنش^۱، مهسا تابع بردبار^{۲*}

۱- استادیار دانشکده هنر و معماری صبا، آدرس: میدان پژوهش- دانشگاه شهید باهنر کرمان، mhmd14@uk.ac.ir

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشکده هنر و معماری صبا، آدرس: میدان پژوهش- دانشگاه شهید باهنر کرمان

Mahsa.tabebordbar@gmail.com

چکیده

با نظر به اهمیت روزافزون معماری بومی در جهت استعلا و اغنای آن، توجه به شرایط خاص اقلیمی و تناسب و همگونی بنا با بافت و زمینه ضروری به نظر می‌رسد. لذا این نوشتار تلاشی است در جهت بررسی ویژگی‌های بنیادین و اصلی، که ضرورت‌های معماری بومی به شمار رفته و کم‌توجهی به آنها موجب بروز روند رو به تحلیل آثار معماری به‌خصوص در مناطقی با معماری بومی قابل توجه می‌شود. در تحقیق پیش رو این ابعاد به طور خاص در معماری بوشهر مورد بررسی قرار می‌گیرد. این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با تکیه بر مطالعات کتابخانه‌ای و مشاهدات بافت بومی شهر به انجام رسیده است. در انتها توجه به این ویژگی‌های بنیادین و تمایز بخشیدن میان آنها و سایر مضامین فرعی و ثانویه در معماری بومی موجب سوق دادن معماران به سمت جوهر اصیل معماری شده و ارائه الگویی ماندگار و همگون با بافت بومی را به ارمغان می‌آورد.

واژه‌های کلیدی: معماری بومی، بوشهر، زمینه‌گرایی، ویژگی‌های بنیادین و غیر بنیادین

۱- مقدمه

نیاز به درک و کاربرد معماری زمینه‌گرا و قابلیت‌های محیطی که هم‌اکنون مورد غفلت واقع شده، در این پژوهش حائز اهمیت می‌باشد. معماری بومی^۱ شاخه‌ای از معماری بر پایه نیازهای منطقه‌ای و مصالح ساختمانی است که سنت‌های منطقه‌ای را بازتاب می‌دهد. (آلپاگونولو، ۱۳۶۵) [۱] معماری بومی در طول زمان بر اساس پیشینه محیطی، فرهنگی، تاریخی و فناوری که در آن وجود داشته تکامل یافته است. کلی‌ترین عوامل اصلی و طبیعی هر بوم که آن را می‌توان در ۳ دسته تقسیم‌بندی کرد، عبارتند از: ۱- عوامل انسانی با توجه به فرهنگ و اعتقادات هر بومی به عنوان نیرو محرکه آن سرزمین عمل می‌کند و نیازهای اعتقادی در کیفیت کالبد معماری آن تجلی پیدا می‌کند. ۲- عوامل اقلیمی هر سرزمین، از عوامل تعیین‌کننده در جهت‌گیری و کیفیت کالبد معماری بناهای آن بوم را مشخص می‌کند. ۳- امکانات مادی یا مواد و مصالح طبیعی هر سرزمینی، نوع ساختمایه هر بوم و کیفیت به‌کارگیری مواد و مصالح در آن سرزمین را تعیین می‌کند. (قلی‌زاده، مهدوی‌نژاد، ۱۳۹۲) [۲]

حال بر اساس تعاریف ارائه شده این سوالات مطرح می‌شود که: چگونه می‌توان فضایی متناسب با معماری بومی طراحی کرد؟ وجه تمایز معماری بومی بوشهر از معماری سایر نقاط ایران چیست؟ چه مسائلی در طراحی معماری بومی باید به عنوان ضرورت‌های طراحی لحاظ گردند؟ ویژگی‌های مشترک در طراحی معماری یک منطقه از چه جنسی هستند؟ توجه به ویژگی‌های

¹ Vernacular architecture